

Ime in priimek:	
Razred/Letnik:	

Standardizirani kompetenčno usmerjeni pisni
zrelostni izpit/zrelostni in diplomski izpit

12. januar 2018

Slovenščina

Napotki za obdelavo nalog

Spoštovana kandidatka! Spoštovani kandidat!

Pri tej klavzuri imate na izbiro tri tematske sklope s po dvema nalogama. Izberite enega od treh tematskih sklopov in obdelajte obe nalogi izbrane teme.

Tematski sklopi	Naloge (zahtevano število besed)	Priloge
1. Vzgoja	Interpretacija besedila (360 do 440 besed)	1 odlomek iz značajevke
	Razprava (360 do 440 besed)	1 članek
2. Sreča	Odprto pismo (405 do 495 besed)	1 članek
	Komentar (315 do 385 besed)	1 spletno besedilo
3. Nova tehnologija	Govor (450 do 550 besed)	1 članek 1 zapis na blogu
	Pismo bralke/bralca (270 do 330 besed)	1 zapis na blogu

Na razpolago imate 300 minut delovnega časa.

Prepuščeno vam je, katero delno nalogo tematskega sklopa obdelate kot prvo.

Pišite z modrim ali črnim pisalom, ki se ga ne more radirati/brisati.

Uporabljajte izključno liste, ki smo vam jih dali na razpolago. Za oceno upoštevamo vse, kar napišete na liste in česar niste prečrtali. Prečrtajte zaznamke na listih.

Na vsak list napišite svoje ime in tekočo številko strani. Navedite številko izbranega tematskega sklopa in naslov naloge, ki jo obdelate.

Če delate z računalnikom, uredite najprej čelno vrstico in tam vpišite svoje ime in številko strani. Kot pripomočki so dovoljeni tiskani in – v primeru, da delate z računalnikom – elektronski slovarji. Uporaba (tiskanih in spletnih) enciklopedij ali elektronskih informacijskih virov ni dovoljena.

Oddati je treba zvezek z nalogami in vse liste, ki ste jih uporabili.

Vaše delo se ocenjuje po teh kriterijih:

- vsebina
- struktura besedila
- slog in izraz
- normativna jezikovna pravilnost

Mnogo uspeha!

Tema 1: Vzgoja

Naloga 1

Simon Jenko: *Tilka*

Napišite interpretacijo besedila.

Preberite odlomek iz značajevke Simona Jenka *Tilka* (1858) (priloga 1).

Napišite **interpretacijo besedila** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Na kratko povzemite vsebino priloženega odlomka.
- Ob prebranem besedilu analizirajte Tilkov osebnostni portret (njegov značaj in njegov odnos do okolja, staršev in doma), kot ga izriše Jenko.
- Besedilo interpretirajte glede na lastno razumevanje.

Besedilo naj obsega 360 do 440 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Simon Jenko: *Tilka* (1858)

Tilka je bil že petindvajset let star; pa teh petindvajset let se še nikoli ni prigodilo, da bi bil tako slabo spal kot nocoj. Saj pa tudi nikoli ni imel storiti tako važne stopinje kakor dan prihodnji. Ko je bil dopolnil devetnajsto leto in je dobil povabilo, naj bi se pomujal v Ljubljano, da bodo videli, ali je ustvarjen za junaka ali ne; takrat se je sicer tresel, vendar skrbni oče so ga kmalu potolažili, ker so mu dokazali, da zdaj je prišel čas, hvaliti Boga, da mu je dal malo nenavadne noge, take namreč, ki so se pri kolenih malo kresale, in so potem, to zmoto poravnati, pri stopalih nekoliko bolj narazen hodile, kakor pa imajo pri nas drugih Adamovih sinovih navado. S tem hvale vrednim dokazom se je Tilka dal potolažiti, zmolil je tedaj dva očenaša več kot po navadi, da bi nebesa zahvalil za to neprecenljivo lastnost svojih nog, in potem mirno zaspil v sladkem upu, da bo še dalje pasel rdečko svojega očeta. Ta nada ga ni goljufala. Obvarovale so namreč noge tudi druge ude, da jim ni bilo treba nositi cesarske suknje, ampak da so ostali v domači hiši pri navadnem življenju, od katerega se kdaj ločiti se Tilki še sanjalo nikoli ni; pa nemila usoda in njegov oče sta drugače sklenila. Večerja je bila končana. Tilka še enkrat prebrska oblice po peharju, da bi se prepričal, ali se ni morebiti kak krompir med njimi skrtil. K sreči ni bil nobeden tako nesrečen, ker grozno bi se bil Tilka nad njim maščeval; jaz mislim, v svoji jezi bi ga bil kar pojedel. Mati tedaj pospravijo raz mizo, oče pa prižgejo pipo, z belimi koščicami kovano in s ponosnim turnčkom pokrito, potegnejo dva siva oblaka iz nje, si odkašljajo in spregovoré: »Tilka, jaz moram nocoj o važni reči s tabo govoriti.« Tilka, ki ni kmalu slišal tako resnobno govoriti, povzdigne glavo in radoveden gleda spod las. »Jaz sem,« nadaljuje oče, »sicer še precej trden in bi se še nekatera leta lahko ukvarjal z gospodarstvom, in še skoraj rad bi storil, ker vem dobro, kako se po navadi godi starim pri takih majhnih hišah, kakor je naša.« »Kako majhna?« seže Tilka očetu v besedo, »saj ste večkrat rekli, da kmečkih hiš marsikatera ni nič večja kakor naša.« »Jaz mislim,« popravijo oče nejevoljni, »pri tako majhnih posestvih, kakor je naše; z dvema njivama in z eno kravo se ne moremo med premožne šteti.« »Seveda ne,« pristavi Tilka, »ko bi mi imeli cel ali vsaj pol grunta, bi jaz včasih mater prosil, da bi ne večerjali vsak dan krompirja; en večer naj bi ga skuhal, en večer pa kaj drugega.« »Pusti zdaj to,« ga zavrnejo oče, »ko boš sam gospodar, boš to preuredil, kakor se ti bo zdelo in kakor boš mogel. Kakor sem torej popred rekel, ne zavoljo sebe, ampak zavoljo tebe in matere sem sklenil, da bomo preložili. Mati je že priletna in zmeraj bolehna (in res so mati pri peči jeli kašljati bolj hudo kakor po navadi, v dokaz, da oče resnico govore), njo težko stane gospodinjstvo, posebno delo pred pečjo.«

»Jaz sem tudi že mislil,« povzame Tilka, »da za pred pečjo mati niso nič kaj.« Tu mati nejevoljno nekaj zagodrnjajo, vendar hitro umolknejo, ko mož povzdigne glas in reče: »Kar tebe, Tilka, zadeva, si ravno v najboljših letih in že pri celi pameti.« 45

»Saj je že o svetem Matiji leto preteklo, kar sem jih spolnil štiriindvajset.«

»Zato sva sklenila z materjo, da se oženiš.«

Tilka je morebiti že kdaj mislil, kako bi bilo, ko bi moral brez večerje spat iti; vendar da bi se oženil, ta misel je bila nova zanj in ga je tako zviškoma zadela, da bolj prestrašen kot začuden počasi potegne besede: »Da bi se jaz oženil?« 50

»No, to je da,« povzamejo oče, »kaj se ti to tako čudno zdi? Vedno fant ne moreš ostati, že zavoljo mene in matere ne.«

»Dobro bi bilo res, ko bi enkrat mož postal,« reče Tilka in se globoko zamisli; »pa jaz mislim, da še ne poznam ženske nobene. Ko bi bili vi to meni pred povedali, bi se bil že kaj ozrl okrog.« 55

»Čemú neki, saj boš potem dosti časa imel, se z ženo spoznati.«

»To je pa spet res, kar pravite; pa bi vendar zdaj vedel, kam iti, tako bomo pa še morali misliti, kam in kod. Zdaj ko ste me opomnili, bom skušal to vse bolj natanko preudariti, bomo videli, znabiti mi pride kakšna srečna misel.« 60

»Je že vse premišljeno, jaz sem ti že odbral žensko, ki je sicer malo čez tvoja leta, katera je pa kakor nalašč zate ustvarjena.«

»Tako meni nič ni treba misliti, katero bom vzel?«

»Nič drugega kakor kar snubit jo boš šel. Jutri glej, da koj vstaneš, ko te bomo poklicali, da se odpraviš za časa v P... S starim Pahovcem sva dobra znanca, in če sem ravno le enkrat ž njim o tem bolj po vrhu govoril, sem vendar spoznal, da mu je bilo to vseč in da ti ne bo odrekel svoje hčere.« 65

S temi besedami vstane stari mož, potolče pipo ob vogel mize ter se napravi spat. Mati snamejo leščerbo iznad mize, da posvetijo. Tilka, roke za hlačami, stopa v misli utopljen počasi proti svoji navadni postelji. 70

Vir: Jenko, Simon: Zbrano delo. Državna založba Slovenije. Ljubljana 1965, str. 100–103.

INFORMACIJE:

Simon Jenko (Podreča na Gorenjskem, 1835–Kranj, 1869): Je najpomembnejši slovenski pesnik med Prešernom in slovensko moderno. Pisal je domoljubne, ljubezenske, razpoloženjske in satirične pesmi, krajši čas se je ukvarjal tudi s pripovedništvom.

Značajevka *Tilka* je bila prvič objavljena leta 1858 v *Slovenskem glasniku*.

Tema 1: Vzgoja

Naloga 2

Vpliv izobrazbe na vključenost posameznika v družbeni prostor

Napišite razpravo.

Preberite članek Matije Graha *Je treba deklice in dečke poučevati ločeno?*, ki je bil 10. januarja 2012 objavljen v reviji *Panorama* (priloga 1).

Napišite **razpravo** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Povzemite glavne informacije besedila.
- Pojasnite smiselnost oziroma nesmiselnost po spolu ločenega poučevanja.
- Kritično razpravljajte o vplivu izobrazbe na vključenost posameznika v družbeni prostor. Svoje mnenje podkrepite s primeri iz lastnih izkušenj.

Besedilo naj obsega 360 do 440 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Je treba deklice in dečke poučevati ločeno?

Pouk v mešanih in po spolu ločenih razredih. Nekateri pedagogi zagovarjajo ločevanje, drugi svarijo pred njim.

Matija Grah

Se dečki in deklice učijo hitreje v mešanih razredih ali kadar jih razdelimo po spolu in poučujemo ločeno? Enoznačnega odgovora, ki bi bil znanstveno podprt, ni mogoče dati – zato se poskusi nadaljujejo. Leto dni je čakala učiteljica nemškega jezika Birte Bergmann in upala, da se bodo stvari uredile. Spodbujala je deklice, toda razmerja v njenem osmem razredu so ostajala nespremenjena: dve tretjini razreda so sestavljali dečki, ki so blesteli s svojimi dosežki in naravnost zasenčili deklice. Te so postajale vse tišje in tišje in so komaj še sodelovale pri pouku. Da bi jih zdramila iz njihove otopelosti, se je Birte Bergmann odločila, da bo pri eni od petih ur nemščine na teden razred razdelila v dve skupini in ločeno poučevala dečke in deklice.

Mešani pouk kot pogoj spolne enakopravnosti

Poskusi po spolu ločenega poučevanja potekajo vsepovsod po Nemčiji. Gimnazija sv. Ane v Münchnu, denimo, ločuje deklice in dečke pri pouku naravoslovja in latinščine. Gimnazija iz Essen-Uberuhra pri pouku kemije, neka druga šola pri pouku informatike in naravoslovja.

V Zvezni republiki Nemčiji so do konca šestdesetih let domala vsepovsod uvedli mešani pouk, tako imenovano koedukacijo, v kateri so videli odločilni predpogoj za enakopravnost spolov. Nasprotno so v Nemški demokratični republiki deklice in dečke že od vsega začetka poučevali skupaj.

Toda na kritike koncepta koedukacije ni bilo treba čakati dolgo. Predmet skepse je bila predvsem podmena, da skupno poučevanje samodejno pomeni tudi enake možnosti. Pri tem so dolgo časa za zapostavljene veljale deklice, nato pa so zaradi čedalje slabših dosežkov v šoli v ospredje raziskovalcev začeli stopati dečki.

Na evangeličanski šoli v Berlin-Charlottenburgu, na kateri poučuje Birte Bergmann, ima po spolu ločeno poučevanje oziroma monoedukacija že skoraj dvajsetletno tradicijo. Na začetku so v osmem in devetem razredu celo leto ločeno poučevali kemijo in fiziko, dandanes se faze monoedukacije izmenjujejo s fazami koedukacije. Učiteljica naravoslovja Claudia Gehe-Becker je prepričana, da se dečki in deklice učijo na različne načine in da posebej v obdobju pubertete potrebujejo zaradi različnih razvojnih stopenj, na katerih se nahajajo, različno obravnavo.

»V naravoslovnih znanostih je to še posebej opazno,« pravi.

Različne študije, različni rezultati

Diskusija o smiselnosti ali nesmiselnosti po spolu ločenega poučevanja poteka že dolgo. Potem ko je bila v šestdesetih letih koedukacija predstavljena kot velik korak v smeri spolne enakopravnosti, so od začetka osemdesetih let vse glasnejše zahteve po ločevanju dečkov od deklic – bodisi zato, da bi deklicam lažje približali naravoslovje, bodisi, kot v novjšem času, da bi pomagali dečkom, ki da jih izobraževalni sistem neupravičeno zapostavlja.

V osmem razredu evangeličanske šole v Berlin-Charlottenburgu je bil eksperiment ločevanja po spolu uspešen. »Deklice si zdaj upajo več, postavljajo vprašanja in segajo učitelju v besedo, kar je pozitivno,« razlaga Birte Bergmann. Do podobnih sklepov se je konec devetdesetih dokopala profesorica pedagoške psihologije na univerzi v Kölnu Ursula Kessels, ki je ugotovila, da so deklice pri ločenem pouku razvile močnejšo strokovno samozavest in so bile bolj motivirane za sodelovanje pri pouku.

Zagovorniki monoedukacije so takoj pripravljeni postreči s par

slikovitimi primeri: Hillary Clinton, denimo, svoj poklicni uspeh pojasnjuje s svoječasnim obiskovanjem dekliške šole. Več nemških študij, ki so konec osemdesetih let med študenti naravoslovja detektirale posebno visok delež absolventk dekliških šol, zatrjuje isto.

Pedagoška znanost ali psevdoznanost?

Toda tako preproste stvari vendarle niso. Kljub številnim študijam enoznačnih rezultatov ni. Osrednja težava je, da je šolski uspeh le stežka zvesti na en sam dejavnik, vrh tega pa so študije med seboj neprimerljive. Nedavno objavljena študija ameriške psihologinje Diane F. Halpern je zato diskusijo

o po spolu ločenem pouku razglasila za kratko malo psevdoznanost. Ne samo da nobeni od študij ni uspelo dokazati pozitivnega učinka monoedukacije na razvoj deklic oziroma dečkov, ampak so posledice ločevanja celo negativne: dečki se obnašajo bolj agresivno, deklice pa se vedejo bolj svoji stereotipni spolni vlogi ustrezno.

Tudi Hannelore Faulstich-Wieland, pedagoginja z univerze v Hamburgu, ni navdušena nad idejo monoedukacije. Spolne enakopravnosti ni mogoče doseči preko ločevanja po spolu. Ločevanje slej ko prej dramatizira obstoječe spolne razlike: »Ločevanje dečkov in deklic mora biti utemeljeno v razlikah, ki obstajajo

med spoloma. Toda ko na ta način razločujemo, se izpostavljamonevarnosti, da bomo razlike samo še okrepili,« opozarja Hannelore Faulstich-Wieland. Po njenem mnenju oblike monoedukativnega pouka samo še dodatno hranijo razlike, namesto da bi jih razgrajevale. Dečki, na primer, obveljajo za moteče in nemirne, deklice kot žrtve, ki da pri pouku naravoslovja potrebujejo posebno obravnavo.

Toda evangeličanska šola v Berlin-Charlottenburgu ne rabi znanstvenih potrditev. Po izkušnji učiteljice nemškega jezika Birte Bergmann daje menjavanje mešanega in po spolu ločenega pouka tako pri deklicah kakor pri dečkih nadvse pozitivne rezultate. ■

Vir: <http://delo.si/druzba/panorama/je-treba-deklice-in-decke-poucevati-loceno.html> [30.11.2017]

Tema 2: Sreča

Naloga 1

Sreča kot šolski predmet

Napišite odprto pismo.

Situacija: Predstavljajte si, da ste zastopnica/zastopnik dijakov na vaši šoli. Vodstvo vaše šole razmišlja o uvedbi obveznega izbirnega predmeta *Sreča*. Ta predlog je pripeljal do diskusij med učenkami/učenci o smislu oz. nesmislu novega predmeta. Pred odločilno sejo Odbora šolske skupnosti, v katerem so zastopani profesorice/profesorji, starši in dijakinje/dijaki, napišete odprto pismo zastopnicam/zastopnikom razredov na vaši šoli. V tem odprtem pismu zavzemite jasno stališče k sporni temi.

Preberite članek *Sreča kot šolski predmet*, ki je bil objavljen 28. novembra 2012 v slovenskem tedniku *7DNI* (priloga 1).

Napišite **odprto pismo** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Povzemite najpomembnejše informacije besedila.
- Razpravljajte o prednostih in slabostih izbirnega obveznega predmeta *Sreča*.
- Zavzemite jasno stališče do uvedbe takšnega predmeta na vaši šoli.

Besedilo naj obsega 405 do 495 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Sreča kot šolski predmet

7DNI – sreda, 28. november 2012

V šolah v Nemčiji, Veliki Britaniji in vse bolj množično v sosednji Avstriji se učenci ne učijo le brati, pisati, računati, ampak tudi, kako biti srečen. V slovenskih o tem pristojni ne razmišljajo in, kot kaže, dajejo prednost finančnemu izobraževanju mladih.

Ocenjevanje nekoliko »podaljša« stik s srečo.

Se lahko naučimo biti srečni in ali je sreča učljiva? Odgovor na ti dve vprašanji že lep čas iščejo strokovnjaki – od psihologov, sociologov, tudi nevrologov. Je pa vprašanje na prelomu tisočletja začelo resno zaposlovati tudi pedagoge. Potem ko se je Well-being znašel kot šolski predmet v posamičnih angleških srednjih šolah, zasebnih kajpada, poučevanja sreče v šolah drugih evropskih držav do nedavnega ni bilo. Vsaj v predmetnikih ne, medtem ko so mnogi učitelji v poučevanje svojega predmeta spretno vključevali vsebine pozitivne psihologije.

Do preobrata je prišlo, ko je v letu 2007 Nемеc Ernst Fritz-Schubert na svoji šoli Willyja Hellpacha v Heidelbergu začel s projektom, katerega cilj je bil izboljšati šolsko klimo. S sodelavci je oblikoval novi šolski predmet, imenovan sreča. Pri njegovi vzpostavitvi se je Schubert zgledoval po angleškem Wellington Collegeu, zasebni srednji šoli jugozahodno od Londona. Njegov direktor Antony Seldon je namreč že imel enoletne izkušnje s poučevanjem takšnega predmeta. Zanimiv je njegov argument, zakaj se je zanj odločil: »Naši otroci se morajo vendar naučiti, da družbe z vse večjim bogastvom niso tudi srečnejše,« se je glasil. Seveda je nad vsebino in izvedbo predmeta bdel strokovnjak, to je bil Nick Baylis z Univerze Cambridge.

Srečo ali boljše zadovoljstvo z življenjem oziroma subjektivno dobro počutje je tisto, kar želijo doseči učitelji tega predmeta ne le v čedalje več nemških in britanskih

šolah, ampak tudi v naši sosedni. Na avstrijskem Štajerskem je namreč že 78 šol, ki so sprejele ponudbo Pedagoške visoke šole Štajerske oziroma njen projekt Sreča v šoli. Za posebno pedagoško inovacijo gre po njihovem prepričanju in je koristna za razvoj otrokove in mladostnikove osebnosti. Cilji tega nadvse življenjskega predmeta so oblikovanje srečnih in samozavestnih učencev, kar je po prepričanju strokovnjakov pedagoške stroke osnova za usvajanje življenjskih kompetenc.

In avstrijski pedagogi verjamejo, da je sreča učljiva. Še več: v šolah, v katerih se učenci ne učijo zgolj pisati, brati, računati, ampak tudi, kako biti srečen, so prišli do presenetljive ugotovitve: da so namreč tudi učitelji bolj zadovoljni pri svojem delu in za svojo srečo skrbijo bolj kot so prej, ko tega predmeta na šoli ni bilo. Nekakšna preventiva proti izgorelosti je zanje ta novi predmet. ■

Vir: 7DNI. 28. novembra 2012, str. 51.

Tema 2: Sreča

Naloga 2

Napotki za srečo z interneta?

Napišite komentar.

Situacija: V zadnjem času opazate, da je na trgu vedno več knjig, pogosto s priloženimi CD-ji, ki ponujajo ljudem »napotke pri iskanju sreče«. Ne primanjkuje tudi spletnih ponudb s tovrstnimi vsebinami, ki nemalokrat vsebujejo tudi plačljive vsebine. Sprejeli ste nalogo, da napišete komentar za mladinsko stran koroškega slovenskega tednika na temo *Napotki za srečo z interneta?*.

Preberite spletno besedilo *Klub srečnih*, ki je bilo objavljeno na spletni strani www.klub-srecnih.si (priloga 1).

Napišite **komentar** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Povzemite glavne informacije besedila.
- Analizirajte način, s katerim skuša *Klub srečnih* pridobiti nove člane.
- Utemeljite svoje mnenje o številnih ponudbah za srečo.

Besedilo naj obsega 315 do 385 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Klub srečnih

Svoboda in sreča je v tebi, neskončnost, brezmejnost si ti!

Na tej strani so vse temeljne stvari zastoj – da bi videli pozitivne strani življenja in spoznali svoje neomejene zmožnosti ter našli svojo srečo.

Tvoja cena je 100 x večja, kot ti verjameš, da je. Tukaj se lahko naučiš izkoristiti preko 90 % svojih neizkoriščenih potencialov (sreče in ljubezni), skritih globoko v tebi.

Vpis v poštno listo skrivnostnih in nenavadnih zgodbic ali zgodbic sreče je brezplačen in brez obvez. V treh minutah lahko prejmeš nekaj brezplačnih knjig, motivacijske literature in ganljive resnične zgodbice. Kot dodatek te čaka še vljudnostno darilo ob vpisu, ki ti bo pomagalo na tvoji poti do sreče.

[...]

Pomislite za trenutek ... Ali obstajajo jutra, ko vam primanjkuje motivacije? So dnevi, ko se vprašate: »Kam sploh grem? Ali je vredno? Kako naj se izmuznem iz te situacije? Kako sem lahko bolj vesel-a? So dnevi, ko preprosto niste srečni?«

To se je vprašalo že veliko ljudi. Nekateri so našli rešitev. Psihologi, terapevti, modri ljudje, pisatelji, filozofi in ljudje, kot ste vi in jaz, vam bomo pomagali na vaši poti k sreči:

- Napredovati v vašem duhovnem razvoju.
- Odstraniti prepreke zavesti, za odpiranje novih vrat za uspeh in srečo.
- Narediti vas srečnejše, bolj navdušene in imeti v oblasti sebe in svoje življenje.
- Pomagali bomo vašim otrokom in tistim, ki jih ljubite, najti bogastvo v sebi.
- Videti, da se veriga dogodkov razgrinja po nekakšnem dnevnem redu.
- Najti rešitve tam, kjer jih drugi ne vidijo.
- Izboljšati razmerje, ki ga imate sami s seboj in z drugimi.
- Dobiti potrebno svobodo in srečo.

Kako?

Prvi korak je, da se vpišete v poštno listo sreče – skrivnostnih in nenavadnih zgodbic Kluba srečnih, ki je brezplačna. Vsak teden boste preko elektronske pošte prejeli anekdoto ali navdiha polno motivacijsko zgodbo, ki jo bo povedal nekdo, kot ste vi in jaz. Vpišite se zdaj! Brezplačno. Samo kliknite tukaj. In sreča bo vstopila v vas.

[...]

Klub srečnih vam bo pomagal sprostiti vaše neomejene možnosti in poiskati vašo srečo.

Vse, kar morate storiti, je to, da kliknete tukaj. **Želim prejemati navdiha polne zgodbice; tako boste postali prejemnik skrivnostnih zgodbic sreče.**

Najlepše želje ob vaši sreči in uspehu,

člani Kluba srečnih

P.S. V manj kot 5-ih minutah lahko v vaš e-poštni nabiralnik dobite in preberete še eno navdihujočo zgodbo sreče. Vse, kar morate storiti, je, da se prijavite. Prejeli boste tudi popolnoma brezplačno e-knjigo. Ali ni to sreča?

Še vedno niste prepričani? Še vedno ne veste, kako biti srečen?

[...]

Lahko pa postanete član kluba srečnih, tako boste pri plačilu simbolične letne članarine sodelovali pri še bolj prijetnih trenutkih sreče. **Včlani se.** V tem mesecu prejmete še posebno darilo!!!

Veliko sreče in ljubezni še naprej!

Vir: www.klub-srecnih.si [30.11.2017], skrajšano.

Tema 3: Nova tehnologija

Naloga 1

Tehnološki razvoj – velik izziv tudi za šolo

Napišite govor.

Situacija: Na vaši šoli pripravljajo prireditev pod geslom *Tehnološki razvoj – velik izziv tudi za šolo*. Kot predsednik/predsednica dijaške skupnosti morate mladi publiki predstaviti svoje misli o tehnološkem razvoju, ki tudi za mlade pomeni širši izziv.

Preberite članek Matjaža Kukovca *Tehnološka brezposelnost* iz revije *Delo*, 28. november 2013 (priloga 1) in zapis na blogu Barbare Kramžar z naslovom *Ko leteči robot potrka dvakrat*, 3. december 2013 (priloga 2).

Napišite **govor** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Povzemite osrednje misli priloženih besedil.
- Primerjajte različne načine poseganja robotov v človekov vsakdan. Katere naloge po vašem mnenju lahko robot opravlja bolje od človeka?
- V govoru razpravljajte o tem, kam lahko pripelje razvoj tehnologije in prevelika odvisnost od nje ter kako se pod vplivom nove tehnologije spreminja tudi način poučevanja na šolah.

Besedilo naj obsega 450 do 550 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Tehnološka brezposelnost

Znebiti se moramo mita o delu in blaginji, ki velja kot rešitelj problemov brezposelnosti, revščine in brezdomstva.

Matjaž Kukovec

Naši predniki so pričakovali prihodnost, ki bo zelo podobna njihovi sedanjosti, ta pa naj bi bila precej podobna njihovi preteklosti. Eksponentni trend je obstajal že več tisoč let nazaj, sicer pa je bil razvoj tako počasen, da ga niso opazili. Prvi tehnološki koraki ostrih robov, ognja, kolesa so trajali več tisoč let. Za ljudi, ki so živeli v tistem času, so bile tehnološke spremembe v tisočletju malo opazne. Torej so bila njihova pričakovanja v veliki meri izpolnjena. Od enajstega stoletja je bil napredek precej hitrejši in je zahteval spremembo paradigme vsako stoletje.

Čeprav je stopnja napredka v nedavni preteklosti (npr. v preteklem letu) veliko večja, kot je bila pred desetimi leti (kaj šele sto ali tisoč let nazaj), v našem spominu prevladujejo naše zelo nedavne izkušnje. V devetnajstem stoletju smo videli več tehnoloških sprememb kot v prejšnjih devetih stoletjih skupaj. Sedaj se paradigme pojavljajo vsakih nekaj let. Samo pomislite na svetovni splet.

[...]

Svetovno gospodarstvo se preoblikuje s stroji, ki proizvajajo in analizirajo velike količine podatkov,

ter z napravami, kot so pametni telefoni in tablični računalniki, ki omogočajo, da ljudje delajo skoraj kjerkoli, tudi ko so na poti. Pojavljajo se tudi vedno pametnejši in gibčni roboti. Cele vrste zaposlovanja, od tajnic do potovalnih agencij, začinjajo izginjati. Peter Lindert, ekonomist na univerzi v Kaliforniji, je dejal, da je računalnik bolj destruktiven od industrijske revolucije, saj se ljudje težko prilagajajo hitrosti, s katero se preoblikujejo panoge. Poklici, ki so zagotavljali zaposlitve srednjemu razredu skozi več generacij, lahko izginejo v nekaj letih.

[...]

Če bomo še naprej nadaljevali po enaki poti, bodo izgube delovnih mest z napredovanjem 21. stoletja zmeraj večje. Globalni kapital bo delovna mesta premikal v kraje, kjer imajo najnižje stroške dela. Tehnologija se bo naprej izboljševala in s tem izpodrinila nešteto delovnih mest.

Za delodajalce obstaja cela vrsta prednosti, do katerih prihaja zaradi zamenjave delavcev s tehnologijo. Roboti in računalniki se nikoli ne pritožujejo, nikoli ne naveličajo, nikoli ne potrebujejo dopusta, nikoli ne zapravljajo časa na Facebooku, ne potrebujejo od-

morov, še več – nikoli ne zahtevajo plače, hkrati so veliko bolj produktivni kot ljudje. Če lahko tehnologija prekaša ljudi, je racionalno za podjetja, da nadomestijo človeka s tehnologijo.

Zanašanje na delovna mesta ne deluje. Moramo se znebiti mita o delu in blaginji, ki velja kot rešitelj problemov brezposelnosti, revščine in brezdomstva. To je med najtežjimi koncepti za razumevanje. Danes se ne spopadamo s pomanjkanjem, ki bi temeljilo na produktivnosti, naša produktivnost je višja kot kadarkoli prej v zgodovini, ljudje potrebujejo dostop do dobrin, ki jih proizvajamo.

Zahvaljujoč tehnologiji imamo sedaj sposobnost izpolniti vse osnovne človeške potrebe (hrana, oblačila, zavetje, transport) z veliko manj delovne sile, kot jo je bilo potrebno v preteklosti. Tudi če bomo našli politično voljo za spopadanje s težavami, naših gospodarskih težav ne bomo rešili, dokler se ne bomo soočili z izjemnimi gospodarskimi spremembami, ki so kovane s tehnološkim napredkom.

Kaj lahko storimo že danes?

Ideja univerzalnega temeljnega dohodka je večini poznana, medtem ko je ideja o krajšem delovnem času manj poznana, čeprav

ta ideja ni nekaj novega. Delovni čas smo zmanjšali v sredini devetnajstega stoletja iz 16 na 12 ur na dan, in spet v začetku dvajsetega stoletja iz 12 na sedanjih 8 ur na dan. Angleški ekonomist John Maynard Keynes (1883–1946) je leta 1930 zapisal, da bo delovni dan do leta 2030 zmanjšan na 3 ure dnevno. Seznam koristi krajšega delovnega časa je ogromen. [...]

Vir: <http://www.delo.si/revolt/ekonomija/tehnoloska-brezposelnost.html> [30.11.2017], skrajšano.

Nemci (nad) med nami: Ko leteči robot potrka dvakrat

Barbara Kramžar

Ko si boste v ne tako daljni prihodnosti v spletni trgovini kupili knjigo ali karkoli drugega, vam bo namesto poštarja na vrata morda potrkal trot. Na daljavo vodene helikopterčke so doslej uporabljale predvsem ameriška in druge vojske, če so želele vohuniti za sovražniki ali jih brez prelivanja domače krvi celo ubiti, podjetniki po vsem svetu pa že razmišljajo, da bi jih uporabljali tudi komercialno.

[...] Američan Andreas Raptopoulos načrtuje s pomočjo trotov z živili, zdravili in vsem drugim oskrbeti milijone ljudi, ki po vsem svetu in še posebej v Afriki živijo daleč stran od cest in železnic. Oboleli za aidsom tam pogosto ne dobijo pravočasno zdravil, nove tehnologije pa lahko rešijo življenja.

Konec koncev si lahko trota vsakdo kupi že za nekaj deset evrov. [...] S štirimi, šestimi ali osmimi rotorji lahko letijo po več ur, tudi v vetru in slabem vremenu, ter lahko že zdaj prenašajo nekaj tovora. Tako kot vsa tehnološka odkritja sodobnih časov z avtomobili vred jih ne bo mogoče prepovedati, zato pa jih bo potrebno regulirati, in politiki ter birokrati bodo tedaj zagotovo premislili tudi njihovo morebitno komercialno uporabo.

Nekateri modeli deset kilometrov preletijo v petnajstih minutah, takšen let, ki je povrh vsega še okolju prijazen, pa stane le nekaj centov. [...]

Elektronsko vodene naprave že zdaj vse bolj nadomeščajo delavce in roboti ne potrebujejo hrane, počitka ali porodniškega dopusta, delajo dan in noč ter se ne pritožujejo. Kako bodo ljudje v prihodnje sobivali z roboti? O tem bi morali začeti razmišljati že zdaj.

Vir: <http://www.delo.si/mnenja/blog/nemci-nad-med-nami-ko-leteci-robot-potrka-dvakrat.html> [30.11.2017], skrajšano.

Tema 3: Nova tehnologija

Naloga 2

Dobro jutro: Krasni čisti svet

Napišite pismo bralke/bralca.

Situacija: Predstavljajte si, da ste na spletu odkrili komentar *Dobro jutro: Krasni čisti svet*. Veste, da so ljudje že od nekdaj poskušali ustvariti umetno bitje po lastni podobi in ideja o uresničenju tega vas tako vznemirja, da za spletni časopis *Delo* oblikujete pismo bralke/bralca, v katerem izrazite svoje mnenje o velikanskih ali neslutnih spremembah v vsakdanu.

Preberite zapis na blogu Barbare Kramžar z naslovom *Dobro jutro: Krasni čisti svet*, ki je bil objavljen 4. novembra 2013 (priloga 1).

Napišite **pismo bralke/bralca** in pri tem upoštevajte naslednja navodila:

- Na kratko povzemite glavne informacije besedila.
- Pojasnite, do katerih sprememb lahko pride, če bo človek čedalje več aktivnosti prepuščal strojem.
- Ocenite, v kolikšni meri so se ljudje sposobni navezati na robote? Kaj to lahko pomeni za medosebne odnose v prihodnosti?

Besedilo naj obsega 270 do 330 besed. Vsak odstavek začnite pisati v novi vrsti.

Dobro jutro: Krasni čisti svet

Barbara Kramžar

Morda ste tudi vi med tistimi, ki jim kronično primanjkuje časa? Služba zahteva svoje, družina mora biti sita in pes mora na sprehod, dan pa ima samo štiriindvajset ur in nekaj je treba žrtvovati. Pri nas se je po kotih začel nabirati prah, po preprogah še vse kaj drugega in, mea culpa¹, v kuhinjo so začele prodirati mravlje. Potrebna je bila radikalna rešitev: dobro jutro, naš prvi robot! S pritiskom na gumb okrogla škatla zavrti svoje krtačke ter podolgem in počez pobira vse, kar ji stoji na poti. Brez težave zleze pod kavče in se zavrti okrog miz in stolov, povzpne se na preprogo. Ko se po opravljenem delu vrne v domačo bazo, tu in tam še ostane kakšna smet in tudi v kote ne seže popolnoma, a je vsaj v našem primeru razlika velika.

Pravijo, da ženske za pospravljanje zapravijo poldrugo leto svojega življenja. Vsem sodobnim gospodinjskim strojem navkljub še vedno neznansko veliko časa izgubljam za opravila, ki nam jemljejo čas ter poskrbijo za številne družinske prepire. Ameriške raziskave tudi kažejo, da ženske, ki plačujejo za pomoč pri stanovanjskih delih, zaslužijo več kot tiste, ki je ne, torej dileme skorajda ni več. In če nikomur ne privoščimo, da bi čistil za nami, naj delo opravi robot!

Najbolj ustvarjalni umi že iščejo nove rešitve. Na mednarodnem tekmovanju z nazivom Electrolux Design Lab, kjer se v iskanju novih izumov preizkušajo študentje, so letos zmagali robotki, ki kot čebelice s kapljicami vode odletijo čistiti vse stanovanjske površine. Zamisel je še vedno v povojih. Že zdaj pa je mogoče kupiti tudi robota, ki pomije kuhinjska tla. [...]

Vir: <http://www.delo.si/mnenja/blog/dobro-jutro-krasni-cisti-svet.html> [30.11.2017], skrajšano.

Razlaga besed:

¹ mea culpa: moja krivda